

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 5 kron,
za cerkve ljubljanske škofije 4 krone, za dijake 3 krone.

Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

Nekatera liturgična vprašanja.

(Fr. Ferjančič.)

(Konec.)

11. *„Ali se smejo pri navadnih tihih sv. mašah ob šmarničnih dnevih meseca majnika, kakor tudi ob navadnih nedeljah ter drugih dneh peti Marijine pesmi, če tudi dotični dan ni Marijin praznik?“*

Glede slovenskih pesmi pri tihih sv. mašah nimamo natančnih predpisov. Ko govori druga naša sinoda o dolžnostih organistovih, določuje le splošno: „Organist naj odbere za petje besedilo, prikladno cerkvenemu času in delom sv. maše“. Da so pa ob šmarničnih dnevih v mesecu majniku, ki je ves posvečen preblaženi Devici Mariji, prikladne Marijine pesmi, je jasno. Brez dvoma se smejo peti Marijine pesmi tudi ob navadnih nedeljah in drugih dneh n. pr. pri darovanju ali ob koncu sv. maše, saj je tudi Marija sodelovala pri delu našega odrešenja in po Mariji nam Bog deli vse milosti.

12. *Kdaj naj se pojó ob šmarničnih pobožnostih Marijine pesmi?“*

Je čisto „ad libitum“, ker pravega določila za to nimamo. V stolnici n. pr. se poje prva šmarnična pesem takoj po govoru namesto običajne evharistične pesmi, med tem ko se prenese sv. Rešnje Telo k šmarničnemu oltarju; druga pa ob koncu takoj po blagoslovu.

13. *„Ali se morajo pri navadnih tihih sv. mašah po povzdigovanju peti evharistične ali obhajilne pesmi, ali se smejo iste tudi opustiti n. pr. o božičnih in velikonočnih praznikih ter v postnem času?“*

Vsekako najprimerneje je, da se po povzdigovanju pojó evharistične ali obhajilne pesmi in to v vseh dobah cerkvenega leta. Ker pa tudi za to nimamo posebnih določil, sme se tudi v tem oziru napraviti včasih kaka izjema, ako je pameten vzrok za to. Jaz vsaj bi ne imel nič zoper to, ako bi se n. pr. o božičnih praznikih tudi po povzdigovanju pela kaka primerna božična pesem. Ali ni med Jezusovim rojstvom v betlehenskem hlevcu in med Jezusovim rojstvom pri povzdigovanju na oltarju lepa zveza? Vobče pa — kakor rečeno — naj se po povzdigovanju pojó evharistične pesmi.

14. „Ali se smejo pesmi svetnikov ob navadnih nedeljah še le po minulem dnevu svetnika peti, ali se morajo peti ravno na dotični dan godu ali smrti svetnika? Kaj naj se sploh pri navadnih tihih sv. mašah ob nedeljah poje na koru?“

Ako se na god kakega svetnika ne poje pri sv. maši, sme se po mojih mislih pesem dotičnemu svetniku na čast peti tudi po minulem dnevu v osmini, kakor se tudi sicer praznovanje godov mnogokrat prenese na naslednjo nedeljo.

Vprašanje pa, kaj naj se pri tihih sv. mašah sploh poje, je nedavno nekdo drugi obravnaval v našem listu, zato ne bom s tem izgubljal časa. Glej Cerkveni Glasbenik 1912, šte. 5., stran 37.

15. „Ali naj se organist oziroma pevovodja glede petja na koru ravna po direktoriju dotične škofije?“

Pri latinskih mašah se mora vsekako strogo ravnati po direktoriju dotične škofije; pa tudi pri navadnih sv. mašah naj se glede registriranja in petja po možnosti ozira na godove, ki se obhajajo dotične dneve. —

S tem sem za enkrat rešil predložena mi vprašanja. Iz teh vprašanj pa se vidi, kako vestni so nekateri gg. organisti v izpolnjevanju volje sv. Cerkve. V resnici ena najlepših lastnosti katoliškega organista je poslušnost in pokorščina do cerkvenoglasbenih liturgičnih predpisov sv. Cerkve. Dober organist je prešinjen duha spoštovanja in pokorščine do sv. Cerkve. Pri svojem delovanju se vedno vprašuje, kaj želi v tem oziru sv. Cerkev; zaveda se, da glede cerkvene glasbe ima pravico odločevati le sv. Cerkev in da ga ti cerkvenoglasbeni odloki vežejo v vesti. V svojem srcu je prepričan, da le ona glasba je res prava cerkvena glasba, ki se popolnoma vjema z liturgičnimi predpisi. Zato pa se dober organist potrudi prisvojiti si kolikor mogoče temeljito znanje cerkvenoglasbenih predpisov, da se more potem vestno ravnati po njih. In takih vrlih, sv. Cerkvi vdanih organistov nam Bog še mnogo obudi!

Bistvo in naloga cerkvene glasbe.

Po predavanju J. Mittererja v Inomostu spisal P. H.

Dasiravno se je že toliko pisalo in govorilo o cerkveni glasbi, se vendar nahajajo še tuintam popolnoma nejasni pojmi o njenem namenu in pomenu. Zatorej ni odveč, ako znova vprašamo: Kakšno nalogo ima cerkvena glasba? Zakaj se sploh poje v cerkvi? Kakšne lastnosti mora imeti glasba, da je pripravna za cerkev?

Na ta vprašanja dobivam razne odgovore. Preprosto ljudstvo mi pravi: V cerkvi se poje, da je božja služba prijetnejša, bolj kratkočasna. — Ta odgovor pa ni zadovoljiv, kajti ne hodimo v cerkev, da bi se kratkočasili, vedrili, marveč zato, da izpolnujemo svoje verske dolžnosti.

Izobraženec pravi: V cerkvi se poje, ker je cerkev kulturni zavod za preprosto ljudstvo, šola naobraženosti za nižje sloje. Ta odgovor mi je že bolj všeč, vendar še ne izraža pravega namena cerkvene glasbe. Naobrazba ljudstva ni glaven namen cerkvene glasbe, marveč le sredstvo. Oratorij je umetnostno delo, vendar ni prikladen božji službi. Nabožna dela Bachova, Schubertova so visoke umetniške cene, vendar za liturgijo niso uporabna.

Tretji odgovor se glasi: Cerkevna glasba ima namen, da izpodbujajo ljudstvo k pobožnosti. Resničen je ta stavek, vendar mu moram dostaviti še troje besed: Bogú na čast! — Izpodbuda je namreč jako širok pojem; kar je meni v izpodbudo, drugim ni všeč, in narobe. Recimo: Župnik je sezidal novo cerkev, sedaj pa dá ljudem na prosto voljo, naj postavijo vánjo, kar koga izpodbujajo. Izpodbuda se pa ravna po ljudski naravi, zategadelj si lahko mislimo, kaka mešanica se bo nagromadila v novi cerkvi.

Naloga cerkvene glasbe je torej ta, da časti Bogá in obenem izpodbujajo vernike. Ta namen ima cerkvena liturgija, tudi cerkvena glasba ne more in ne sme imeti drugega. Sveta maša je središče naše sv. vere, je najdragocenejši-zaklad sv. Cerkve, njej mora služiti liturgija in glasba.

Kako pa pride glasba do tega, da sme v službo vstopiti pri najsvetejši daritvi, da sme v cerkveni liturgiji zavzeti tako visoko stališče? To prihaja odtod, ker je človek čustveno bitje, ki se želi izpeti svojemu Bogu na čast. Človek bi si moral delati silo, ko bi hotel zadušiti svoja čustva. Tej naravni sili pripisuje petje svojo opravičenost.

Vse lepe umetnosti služijo Bogú; ali nobena ni liturgiji tako blizu, kakor glasba. Glasba je tolike važnosti, da si slovesne božje službe brez nje niti ne moremo misliti. Razvijte ves sijaj: slovesno zvonjenje, mogočno streljanje, zlate paramente, častitljive prelate in pontifikalije; brez petja, brez glasbe ni nič. To spozna vsak človek, četudi ni v glasbi veščak.

Čustva, ki jih izraža cerkvena glasba, so različna, namreč: veselje, žalost, prošnja, zahvala. Kako jih izraža, ali kake lastnosti mora imeti dobra cerkvena glasba?

1. Ona se mora popolnoma podrediti liturgiji. Liturgija je najlepša in najbolj vzvišena drama, kar jih ima svet. Kakor pa je tista glasba najbolj izrazita, ki se ozira na dejanje, istotako je tudi ona glasba najbolj cerkvena, ki se popolnoma podredi liturgiji: je resnobna, ne predolga, ne prekratka, se vdá zmernemu veselju, zmerni žalosti, je nekak odmev oltarja, se poslužuje cerkvenega besedila, kakoršno je v misalu, ne izpusti nobene besede, nobene brez potrebe ne ponavlja itd. Liturgija je pri nas malo priljubljena. Slovesna sv. maša s prekrasnimi obredi in vsemi spevi, ki jih vsebuje liturgija, ni priljubljena med našim národom. Pridiguje se o liturgiji malo ali nič, zategadelj národ ne pozna liturgije in je ne ljubi. V ljubljanski stolnici se vrši vsa liturgija v najlepšem redu, vendar je med slovesno deseto mašo vedno še ena tiha maša, da ljudem ni treba biti pri daljši slovesni maši, in tako se zgodi, da so po povzdigovanju, včasih

pa že po darovanju slovesne sv. maše le „rari nantes in gurgite vasto“ (da je stolnica že precej prazna). Tudi slovesne večernice so razen v stolnici in nekaterih samostanih popolnoma neznane stvari.

Pa čemu tožbe? Zasedaj ni pričakovati, da bi se v tem pogledu kaj izboljšalo. Vekomaj pa ostane resnično, da je le tista glasba najbolj cerkvena, ki se naslanja na liturgijo. (Dalje prih.)

Novejša stremljenja cerkvene glasbe v Avstriji.

Nemški napisal¹⁾ V. Goller, profesor na c. kr. akademiji za glasbo in predstavljačo umetnost na Dunaju.

*B*ilo bi prazno hvalisanje, če bi trdili, da je glede cerkvene glasbe v Avstriji tako vse dobro; in so možje: dr. Witt, dr. Haberl in drugi imeli popolnoma prav, če so semtertje v svojih glasilih cerkvenoglasbene razmere v naši dobrovoljni domovini nekoliko trdo prijemali.

Obžalovati pa moramo, da so se ta naziranja o naši avstrijski cerkveni glasbi ohranila do danes, ko smo vendarle vidno napredovali. Seveda, komur služijo v tozadevno orientacijo edinole razni v velikih dnevnikih redno se nahajajoči cerkvenoglasbeni programi in razne — od docela nepoklicanih faktorjev — spisane brošure in letaki za obrambo avstrijske cerkvene glasbe, ta pač ne bo dobil pravega pojma o naši sveti glasbi.

Toda oglejmo si stvar nekoliko bližje in spoznali bomo, da je v praksi v tem oziru mnogo, mnogo bolje. Na pr. v nemških alpskih deželah najdemo pogosto v zelo oddaljenih gorskih vaseh cerkvene zборе z 20 do 30 pevci, ki redno obiskujejo pevske vaje in cerkveno glasbo tako izvajajo, da bi jih smeli za vzor postaviti marsikateremu zboru po mestih.

Po velikem resnobnem stremljenju se odlikuje cerkvena glasba Slovencev.²⁾ Oživljajoča moderna sapa preveva novejšo cerkveno glasbo na Češkem, ki jo poživlja in pospešuje izvrstno Cirilsko društvo. Na Ogrskem je vsled delovanja ogrskega Cecilijinega društva v mnogoštevilnih stolnicah cerkvena glasba naravnost vzorna. In če se končno ozremo še na središče države in pred vsem na glavno in prestolno mesto Dunaj, nas bo razveselil pogled na razne kore, ki eden za drugim ubirajo resnobno, zares umetniško in cerkveno smer in se brez kakega preveč modrega tolmačenja in kritiziranja trudijo izpolniti voljo našega papeža Pija X., izraženo v Motu proprio z dne 23. novembra 1903. Seveda, kdor ne hodi v dotične cerkve, ne izve o delovanju teh zborov ničesar; saj taki zbori nimajo navade delati zase reklamo, kakor se tudi za nje

¹⁾ V „Reichspost“ z dne 11. septembra 1912, št. 420, stran 2¹. V našem listu pri našamo prestavo izvrstnega in zelo aktualnega članka.

²⁾ Ta stavek je podčrtan v izrezku, ki nam ga je g. avtor poslal v blagohotno uporabo. Za njegovo veliko prijaznost in pozornost si dovoljujemo izreči mu na tem mestu najsrčnejšo zahvalo. (Ur.)

noben poročevalec ne briga, ki bo pa o kakih — kje drugje petih — sentimentalnih samospevih in častihlepnih solistih gotovo poročal.

Tudi po raznih bogoslovnicaх je dozorelo zadnje čase spoznanje, kako velikega pomena je glasbena in posebno cerkvenoglasbena izobrazba bogoslovcev in se zadnje čase v tem oziru bodisi v teoriji bodisi v praksi zelo mnogo stori. In to po pravici; kajti trajnega in splošnega izboljšanja na tem polju cerkvene umetnosti si ne moremo misliti brez sodelovanja duhovščine z dejanjem in zgledom. Semenišča, ki ravnajo v tem smislu, so do sedaj kajpada še precej redka. Ko pa opažamo, da pošiljajo škofje vedno več duhovnikov na glasbene akademije in to v svrhu njihove večje cerkvenoglasbene, zlasti glasbenoznanstvene in pevskovzgojne izobrazbe, se nam krepi upanje na splošno cerkvenoglasbeno vstajenje v naši glasboljubni Avstriji.

(Konec prih.)

Nove orgle v župni cerkvi sv. Antona na Viču.

Kot XXVIII. delo je orglarski mojster g. Ivan Milavec postavil na Viču nove orgle s sledečo dispozicijo:

I. Manual.

1. Burdon 16'.
2. Principal 8'.
3. Gamba 8'.
4. Burdon 8'.
5. Harmonična flavta 8'.
6. Dolce 8'.
7. Trobenta 8'.
8. Oktava 4'.
9. Cevna flavta 4'.
10. Superoktava 2'.
11. Kornet 8'.
12. Mikstura 2²/₃'.

Pedal

23. Principalbas 16'.
24. Subbas 16'.
25. Salicetbas 16'.
26. Burdon 16'.
27. Pozavna 16'.
28. Salicional 8'.
29. Burdon 8'.
30. Cello 8'.

II. Manual.

13. Flavta 16'.
14. Violinski principal 8'.
15. Salicional 8'.
16. Cevna flavta 8'.
17. Eolina 8'.
- 1°. Vox coelestis 8'.
19. Oboa 8'.
20. Rog 4'.
21. Flauto traverso 4'.
22. Dubleta 2²/₃'.

Zveze.

- Man. II—I.
Superokt. II—I.
Subokt. II—I.
Superokt. I.
Ped. I.
Ped. II.

Zbiralniki.

- p, mf, f. Tutti.
Pleno I, Pleno II.
Violine, flavte, jezičniki.

Razun tega je igralcu na razpolago ena poljubna kombinacija, pedalni avtomat in generalni crescendo.

Orgle stoje na zelo prostornem koru v prav čedni, od g. Buha izdelani omari, ki jo na vrhu krasi lepa, nekoliko moderna Kleinertova slika sv. Cecilije. Meh s tremi zajemalci in 82 m/m sapnega pritiska stoji na dnu omare ter se tlači s kolesom; za event. napravo električnega ventilatorja je v orglah še vedno dosti prostora. Piščali se nahajajo deloma v 9 prospektih (principal in en del oktave), vse ostale so pa v notranjosti orgelske omare v dveh nadstropjih zelo pregledne in na široko razpostavljene, vsled česar se prvič glas lahko kar najsvobodneje razvija, pa tudi ubiralec lahko komodno doseže vsak register.

Material je prav dober: les kakor tudi cin. Od starih ljubljanskih stolnih orgel, ki so jih nameravali izpočetka kar nekako prenesti na Vič, se faktično ni porabilo nič drugega, nego meh in nekaj lesenih pedalnih piščali: 23 od Principalbasa in 10 od Saliceta. Stare cinaste piščali pa so bile že preveč zbite, in je bilo edino pametno, da jih je g. Milavec zamenjal z novimi.

Delo se je g. Milavcu zelo posrečilo. Intonacija je izborna, kakor pri Milavčevih delih sploh; in zdi se mi, da je ravno pri višjih orglah orgelski ton še prav posebno dobro zadet. Zelo lepi in primerni so violinski registri (Gamba, Salicional itd.), edin rog 4' je sam zase malo oster, v celoti pa dobro posreduje med osemčveljskimi registri in dubletu. Flavte so ljubke in žive, zlasti cevna 4' v I. man. in traverzna 4' v II. man.; cevna 8' (široko menzurirana) pa je precej temna, nasprotno Burdon 8' ne preveč. Principal 8' in — notabene — celo oktava 4' sta zelo mila izpremena in porabna oba tudi za petje. Kornet (dvakraten) in mikstura (štirikratna) dajeta orglam dosti bleska. Posebno pa se podajo v te orgle in h njih celotni moči obilno pripomorejo trije jezičniki: trobenta v I. man., oboa v II. man. in pozavna v pedalu. Tudi njih intonacijo treba pohvaliti; je voljna, zaokrožena in izdatna. Pedal ni premočan, a zadosten; veliko zaležejo pač tudi zveze. Kar se tiče kombiniranih registrov, brez katerih danes skoro ne najdeš več novih orgel, omenjam, da je pri flavti 16' v II. man. prva oktava napravljena iz burdona 16', ostale pa so vzete iz cevne flavte 8'. Več kombiniranih registrov je v pedalu: Salicet 16' ima samostojno samo prvo oktavo, naprej poje salicional, burdon 16' je vzet iz I. manuala, salicional 8' iz II. manuala, burdon 8' pa iz Subbasa.

Funkcija registrature in zvez je točna, odgovarjanje piščali pa žal v prvi in deloma še drugi spodnji oktavi precej počasna in nezadovoljiva. Pri igranju v spodnjih dveh oktavah se ta nedostatek zelo vidno opaža; v srednji in višjih legah je v tem oziru bolje, dasi tudi ne idealno. Kajpada občutimo nedostatek nepovoljnega odgovarjanja pnevmatike najbolj pri hitrih pasažah in pri hitri zaporedni staccato-igri na enem in istem tonu ali akordu, dočim pri zmerno hitrem in še posebno pri počasnem orgljanju ta nedostatek ne pride tolikanj v poštev.

V celoti moramo priznati, da so viške orgle izvrstne, fine v posameznih registrih in mogočnodoneče pri polni igri. Tudi superoktava I. viške orgle samo pokrepi in jih ne dela — kot je sicer navadno — kričečih.

G. Milavec je dobil zanje razun cina starih šenklavških orgel še 11.000 K.

Fr. Ferjančič.

St. Premrl.

Nove orgle v Št. Vidu pri Zatičini na Dolenjskem.

Dispozicija orgel je sledeča:

I. Manual:

1. Principal 8', deloma v prospektu.
2. Burdon 16'.
3. Gamba 8'.
4. Großgedakt 8'.
5. Flauto amabile 8'.
6. Gemshorn 8'.
7. Oktava 4'.
8. Votla flavta 4'.
9. Mikstura 2²/₃.

Pedal:

19. Principalbas 16'.
20. Subbas 16'.
21. Flavtni bas 16'. } transmisija
22. Kvintni bas 2²/₃ / } iz št. 2.
23. Oktavni bas 8'.
24. Cello 8'.

II. Manual:

10. Flavtni principal 8'.
11. Salicional 8'.
12. Eolina 8'.
13. Vox coelestis 8'.
14. Burdonček 8'.
15. Unda maris 8'.
16. Fugara 4'.
17. Flauto traverso 4'.
18. Trobenta 8'.

Zveze:

1. Manualna II. k I.
2. Pedalna I. k pedalu.
3. „ II. k pedalu.
4. Manualna suboktavna II. k I.
5. Superoktavna II. k I.
6. Superoktavna v II.

Zbiralniki:

1. Piano.	5. Izločitev zbiralnikov 1.—4.
2. Mezzoforte.	6. Pedalna menjava.
3. Forte.	7. Izločitev trobente.
4. Fortissimo.	8. Narastek (Schweller).

Manuala imata obseg od C do \bar{g} . pedal od C do \bar{d} .

Orgle sta postavila brata Mayer iz Feldkirchna, Predarlško, kot 1°. delo.

Intonacija je izborna, značaj posameznih izpremenov povse zadet, pnevmatika deluje precizno, meh daje zadosti sape tudi za najpolnejše igranje, celo s triglasno pedalno igro, je na dva stopala, z dvema zajemalcema; brez truda dela mehač tudi pri polni igri.

Nekaj posebnega je „trobenta“, ki da orglam silo in blesk, možato sijajnost in polnost, da res donijo kot malokatere, pa se poljubno izloči od pleno igranja. Milina posameznih izpremenov je dovršena, in ker je pritisk sape le 85 mm, orgle ne hreščijo, ampak imajo dalekosežen ton. Gamba je posebno zadeta, ne premočna, flavte zaokrožene, milina salicionala in eoline očarljiva, burdonček ljubek, in v pedalu cello imenitno pogoden. Vešč organist si s trobento ustvari kombinacije, ki so naravnost očarljive, ker se da zvezati v solo pedal. Z eno besedo: orgle so mojstersko dovršene in jih je uvrstiti med najboljše na Kranjskem.

V Novem mestu, dne 12. septembra 1912.

Ign. Hladnik.

Dopisi.

Iz Štange. — Že dolgo se ni bralo v „Glasbeniku“, kako je s cerkvenim petjem v Štangi. Zapuščam po 36 letnem župnikovanju faro in sklepam račune o svojem delovanju. In moja dolžnost je, da podam tudi račune o tem, kar se je storilo v moji fari za razvoj cerkvene glasbe.

Takoj ko sem prišel v Štango, 1872 leta — organist je bil umrl Matej Jereb — smo začeli orati ledino na glasbenem polju. Bilo je tukaj, kakor sploh po Kranjskem, staro ljudsko-necerkveno petje.

Začeli smo odpravljati slabe stvari in poprijemati se dobrih, v cerkvenem duhu pisanih skladb in pesmi. Zasllišalo se je pa proti tem izpremembam mnogo ugovaranja, posebno proti latinskemu petju. Toda nismo se ustrašili in ne odnehali. G. župnik je imel v cerkvi več govorov o glasbi in petju in je ljudi poučil, kakšno mora biti cerkveno petje in cerkvena glasba. Po teh poučnih pridigah je ugovarjanje in nerazumevanje kmalu prenehalo — tudi proti latinskemu petju — in sedaj bi si ljudje slovesne službe božje brez latinske pete maše sploh misliti ne mogli.

Izpočetka je šla stvar tudi radi tega bolj težko naprej, ker nismo imeli izurjenih pevcev in ne dosti primernih muzikalij. Izvajali smo lahke maše od Molitorja, Singenbergerja itd. Pozneje smo začeli izvajati težja dela kakor: Foersterjeva, Angelikova, Lavtižarjeva, Hladnikova in Pogačnikova. Šlo je vedno naprej in v zadnjih letih smo slišali na našem koru maše: Gruberjeve, Gollerjeve, Hallerjeve, zadnje Pogačnikovo, koralno mašo, zadnja na angeljsko nedeljo je bila p. H. Sattnerja: Missa Seraphica z novim Foersterjevim „Credo“. — Maše smo peli celotno, tudi introit, gradual, ofertorij in komunijo. Pri črnih mašah smo peli različne „Requiem“, največkrat koralnega, in sicer vsega.

Slovenske pesmi smo peli od vseh boljših skladateljev. Necerkvene so bile organistom strogo prepovedane. — Pelo se je včasih dobro, včasih prav dobro, kakor je bil organist in kakor so bili pevci. Imeli smo pa prav dobre organiste, ki so povzdignili naše petje včasih na visoko stopinjo, kakor g. A. Mihelčič, in so zelo pridno delali. Hvala jim! Pred par leti je naš zbor vsled ponovne izgube sopranistinj zelo opešal. Letos se je pa zopet poživil in okreпил. Sedanji organist J. Cvek ima sam lep,

obsežen glas, izboren v solu, s katerim pa tudi pri zborovem petju zaleže za dva dobra pevca. Tukajšnji organist ina na razpolago lepo število cerkvenih muzikalij: vse letnike Cerkevnege Glasbenika in celo vrsto drugih z inventarno št. 154. Za uporabo ima cerkveni harmonij in gosli. V cerkvi imamo dobre orgle s 15 registri, delo K. Kriegla. — Storili smo, kar se je dalo. Da smo nekaj dosegli, spričuje to, da so ljudje iz sosednjih fará dostikrat samo radi cerkvenega petja prišli k nam k službi božji; tudi romarji so vedno pohvalili štangarsko petje.

Nekaj bi še omenili tu, kar naj izkuša orglarska šola pri svojih učencih doseči in kar smo pri dosedanjih naših in drugih organistih večjidel pogrešali. Skoro nobeden se ne zmeni za dinamiko. Kakšen neroden piano brez prehodov, to je vse. Kaj šele, da bi gledali na lepo predavanje v smislu besedila. O tem sploh ni govora; da se le zadene. Nato naj se opozarja organiste, še bolj pa učence,¹⁾ ker kar se Janezek ni naučil, Janez ne zna. Tako je bilo in bo.

Sedaj pa z Bogom Cecilijani in organisti! Le krepko naprej!

Mihael Saje, župnik in duh. svetnik.

Iz Viča. — Na našem koru je bil dosedaj precej močan harmonij, pa kaj je to za toliko cerkev! Zato sem si jako želel včerajšnjega dne. Hvala Bogu! Dočakal sem ga! Orgle pojo, pa še kako! Mnogi jih bolj hvalijo kakor nove stolne, ker niso piščali tako stinsnjene in ena vrh druge, saj na našem koru ni bilo treba štediti s prostorom. Vendar ocena orgel ne spada v moje poročilo. Torej ad rem!

V soboto 28. sept. je bila kolavdacija. Prišla sta gg. St. Premrl in Fr. Ferjančič, ki poročata o uspehu kolavdacije na drugem mestu. Zvečer pa je prišel iz Novega mesta povabljeni kapiteljski organist in pevovodja Ig. Hladnik, da bo drugi dan pokazal, kaj zna. Nismo se varali! Kar je on proizvajal na orglah, je že skoraj neverjetno. Gotovo je on v igralni tehniki kos marsikateremu tujcu. Sploh se smemo pohvaliti, da je bilo pri nas včeraj vse domače slovensko: orgle Milavčeve, organist orgelski virtuozi Hladnik, dirigent moja malenkost in pevski zbor same domače moči, okoli 30 oseb.

Pelo se je zjutraj pri 6. maši; pri izpostavljenju sv. Rešnjega Telesa št. 40 iz „Slava Jezusu“: mašna št. 5 iz „Slava Bogu“ I.; za darovanje — kot poklon Hladniku — njegova lepa „Marija skoz življenje“; po povzdigovanju krasna Foersterjeva obhajilna „Knezi rajski“ iz „Slava Jezusu“; po zavživanju pa št. 9. iz „Slava Bogu“ II. Pri darovanju za orgle je g. Hladnik razkazoval svojo umetnost. Na obrazih mnogih pevcev si videl vesel nasmeh, ko so opazovali, kako je plesal po pedalnih tipkah. Posebno so se čudili njegovemu „glissando“.

Ob 9. je bil najprej „Asperges“ po vatikanski izdaji, potem pa je blagoslovil visokoč. p. provincijal Angelj Mlejnik z asistenco orgle na koru. Psalm 150. smo peli in VI. tono, odpeval pa je zbor enoglasno. Potem so se zopet glasile novoblagoslovljene orgle bučno in veličastno do pridige istega p. provincijala, ki je zajemal iz sestave in uporabe orgel obilo lepih naukov za številno verno občinstvo. Pred slovesno mašo smo zapeli za Expositio Ssmi Foersterjev „O salutaris“. Potem je bil introit po vatikanski izdaji, zatem pa smo proizvajali „Missa Loretta“ od Řihovskega. Ta se je pela prvič na našem koru. Uspela je prav dobro, čeravno ne spada med lahke; je pa precej moderna, vendar obenem jako cerkvena in efektna. Za gradual je pel po recitaciji predpisanega graduala g. nadučitelj in deželni poslanec Ravnikar Nédvedov „Benedic anima mea“, za ofertorij smo pa proizvajali kompozicijo Brunnerja. Po slovesni sv. maši je bil blagoslov „ritu romano“, in smo peli Tantum ergo † p. Angel. Hribarja št. I. Potem je bilo zopet darovanje, pri katerem je Hladnik igral poleg svojih fugiranih slavoiger krasne, njemu zelo priljubljene orgelske koračnice Callaertsove, fuge Bachove itd.

¹⁾ Orglarska šola vrši v tem oziru svojo dolžnost v polni meri. Žal, da mnogi organisti pozneje na to zares mnogo ne pazijo. (Ur.)

Popoldne ob 3. so bile pete litanije Matere božje. Za Expositio Ssmi smo peli Gollerjev Pange lingua štev. I. in po litanijah istega Tantum ergo. Darovanje je bilo kakor zjutraj za orgle, le da smo mesto običajnega „Vse o Bog“ peli vmes še druge kompozicije n. pr. Spindlerjevo „O kam Gospod“, Kimovčevo tretjo uro, Premrlovo „Oznanenje Matere Božje“ in Gerbičevo št. 17. iz njegove najnovejše zbirke „Slava nebeški kraljici“. Producirali so se za Hladnikom na orglah še gospa Ronner-Lavričeva, g. sodni avskultant Kalan in slednjič radi litanij v stolnici zakasneli stolni kapelnik Premrl, ki je igral Reinbergerjev preludij, op. 167. št. 5 ter Allegro con brio iz Maillyjeve orgelske sonate op. 1. Tako se je končal ta lepi dan v zgodovini nove fare sv. Antona Padovanskega na Viču.

Vič, dne 30. septembra 1912.

P. Ferdo Zajc.

Razne reči.

Δ V orglarski šoli se je šolsko leto 1912/13 pričelo 19. septembra. Nanovo je bilo letos sprejetih 14 učencev in sicer: Bohinec Ivan iz Dol. Dobrave pri Trati, Črne Anton iz Fužin pod Ljubljano, Grušovnik Janez s Ptujске gore na Štajerskem, Jančar Jernej z Javora, Kavčič Jakob iz Dol. Logatca, Krže Ludovik iz Sodražice, Marolt Anton iz Škocijana pri Turjaku, Nastran Matija iz Selc, Pahor Roman iz Renč na Goriškem, Pavčič Ivan iz Bizovika, Repovž Ivan s Polšnika, Rihtar Franc iz Krašne, Sever Albin iz Brezovice in Slabe Ladislav iz Vipave — Vseh učencev je letos v šoli 27.

Δ Pri evharističnem shodu na Dunaju so imeli Slovenci božjo službo v cerkvi čč. oo. frančiškanov. Pri pontifikalnih sv. mašah, ki so jih imeli naši slovenski škofje in sicer 12. septembra tržaški škof dr. Karlin, 13. septembra ljubljanski knez in škof dr. Jeglič, 14. septembra lavantinski knez in škof dr. Napotnik in 15. sept. goriški knez in nadškof dr. Sedej, je prepeval okrog 30 grl močan mešan zbor pod vodstvom ljubljanskega stolnega pevodvode Premrla. Izvajale so se sledeče latinske maše: Foerster, Missa in hon. s. Caeciliae; Schweitzer, Missa in hon. Ss. Ang. Custodum; Gruber, Missa Dominicalis II. in Sattner, Missa seraphica. Introit se je pel vedno koralno, gradual Griesbacherjev iz Repertorium chorale, pri ofertoriju pa se je izvajal Mozartov krasni „Ave verum“ (dvakrat) in Müllerjev divni samospev „O Deus, ego amo te“ za sopransolo, zbor in orgle (dvakrat). Odgovori so se peli enoglasno z orglami. Pri blagoslovu po rimskem obredu: Tantum ergo in Genitori včasih koralno včasih iz Cecilije. — Po popoldanski službi božji se je pred litanijami pela vedno kaka primerna evharistična pesem iz zbirke „Slava Jezusu“, po litanijah navadno kaka Marijina iz Cecilije. Litanije so bile vedno pete Srca Jezusovega in duhovnikom, ki so peli litanije pred altarjem, je odgovarjala cela cerkev. To ljudsko petje je bilo posebno lepo in veličastno ter je Dunajčanom izredno dopadalo. — O priliki evharističnega kongresa sta se vršila v veliki koncertni dvorani konservatorija (Musikvereinsgebäude) dva slavnostna koncerta. Izvajala sta se obakrat: Klafskyjeva kantata za mešan zbor, soli, orkester in orgle „Rosa mystica“ in P. Hartmanov oratorij „Zadnja večerja“. Posebno interesantna, vseskozi prikupljiva — četudi precej moderna, vendar jedernata in markantna v vokalnem kakor tudi instrumentalnem oziru je bila Klafskyjeva skladba. P. Hartmanov oratorij ima pač tudi dokaj lepih mest, a v celoti se zdi vendarle nekoliko hladen in semtertje le na zunanji efekt preračunan. Med Hartmanove najboljše oratorije ga sigurno ne moremo prištevati. — Pri sekcijemskem zborovanju, ki se je vršilo 12. septembra od 2 do 1/24 pri Šotih, so imeli cerkvenoglasbene referate sledeči gospodje govorniki: 1. Regens dr. Fran Mathias (Straßburg): Evharistija in cerkvena glasba; 2. Provincial P. Fran Weimann C. Ss. R. (Dunaj): Dušnopastirski pomen mašnih in evharističnih pesmi; 3. P. Bertold Bayer, kapitularni šotskega samostana (Dunaj): Instrumentalna glasba pri službi božji; 4. P. Mihael Horn O. S. B. (Gradec): Praktična vspodbuda za oživiljenje in dvigovanje cerkvene glasbe v Avstriji. — Če

bo mogoče, bomo o teh referatih in tozadevnih resolucijah še kaj več izpregovorili. — V slavnostni knjigi (Festschrift, gewidmet dem XXIII. eucharistischen Kongreß in Wien 1912; herausgegeben von Chefredakteur Dr. Friedrich Funder), ki je izšla o priliki dunajskega evh. kongresa, se nahaja med drugim pesem „Moj mili dom in sv. Evharistija“, ki jo je zložila priljubljena slovenska nabožna pesnica M. Elizabeta, uršulinka v Ljubljani. M. Elizabeta je spesnila svojo pesem, ki je v slavnostni knjigi ena najboljših, v slovenskem in nemškem jeziku. Med prozaičnimi sestavki slavnostne knjige pa brezdvomno prvači razprava našega vrlega sotrudnika prof. dr. Jos. Mantuanija „O Sakramentu Oltarja in glasbeni umetnosti“.

Δ Kakor poroča graška „Gregorianische Rundschau“ v 9. in 10. letošnji štv., izide še ta mesec Officium in Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum (die 2. Novembris) et Commune Defunctorum, ki prinese v tradicionalni koralni pisavi dotične speve (antifone, psalme etc.). Dobivale se bodo tudi izdaje v modernih notah. Knjižica bo stala 1 K 20 vin. in se lahko naroča po vseh bukvarnah.

Δ Katoliška Bukvarna v Ljubljani je izdala zelo obširen in pregledno sestavljen katalog cerkvene in svetne glasbe.

Δ Gosp. Jožef Mešnik, ki je dovršil pred nekaj leti orglarsko šolo v Celovcu, išče organistovsko oz. cerkveniško službo. Sedaj biva na Polšniku pri Litiji.

Oglasnik.

Anton Foerster: 3 *Ecce sacerdos magnus ad recipiendum episcopum in canonica visitatione ad IV voces.* Op. 12. Editio II. Labaci 1912. Pretium K 060. Založila Katoliška Bukvarna. — Od teh treh „*Ecce sacerdos*“ sta zložena prva dva za 4glasni mešani, zadnji pa za 4glasni moški zbor. Vse tri skladbe so pisane za šibkejšo zbor, so pa kljub temu lepe in efektne. Najlepša se mi zdi prva. Pri štv. 2. je na str. 3. v 1. taktu 4. sistema tiskovna pomota v basu, kjer mora biti prva polovna nota: a.

S. P.

Stanko Premrl: *Requiem* pro una voce cum organo. Labaci 1912. Pretium K 120. Založila Katoliška Bukvarna. Natisk je dovolil kn. šk. ordinariat 7. septembra 1912. št. 3918.

Kar Premrl naredi, je vse solidno, originalno in pa — o čemer pri nas nismo ravno preveč razvajeni — občuteno. Pričujoča črna maša je preprosta, vsaj če se oziramo na uporabljena sredstva, toda v vsej svoji zunanji preprostosti polna bogate vsebine, globoko občutena. Melodična linija — ki bi si jo še v nekoliko daljših lokih izpeljano želeli, saj je skladba enoglasna — mu teče gladko, se lepo razvija in stopnjuje; moderno občutena harmonija ji daje barvo in tudi najpreprostejšim melodičnim postopom celo recitaciji vlija življenje in lepoto. Po vsem soditi skoro ne bo na Slovenskem organista, ki bi jo ne izvajal z veseljem in z notranjim zadovoljstvom; kdor ga bo dobro pel, bo brez dvoma globok vtisk na poslušavce napravil. — Edina reč, ki meni osebno nekoliko manj ugaja, je vtikanje strogih, po taktu menzuriranih odstavkov v recitacijo. Zakaj naj bi se tisti kratki melodični postopi v prosti recitaciji, ki ji le akcent določa ritem, čemu naj bi se vklepali v neznočni taktovski jarem, ko bi se jim tako lepo podal prosti ritem, ki ga akcent določuje? Gospod skladatelj nam je v velikonočnih rezponzorijih ravno v tej smeri podal dokaz tenkočutnega mojstra. Zdi se, da se je dal tukaj vezati starim tradicijam, ki pa niso prida hvale vredne. Proč ž njimi!!) — Skladba je resnično vse hvale vredna.

Kimovec.

1) Opravičilo skladateljevo. — Kar se recitacije pri gradualu in traktu in takta tiče, moram pripomniti, da na pravi takt niti od daleč nisem mislil; taktove črte ne pomenijo tam nič drugega nego proste oddelke, pri katerih se pri spremljanju izpremeni akord. Seveda bi bilo bolj prav, če bi bil znamenje za takt na dotičnem mestu sploh opustil; a četudi je takt predpisan, velja samoposebimevno le za oba sklepa: „timebit“ in „perfrui“. — Tudi primera g. ocenjevatelja med mojim II. velikonočnim rezponzorijem „Cum transisset sabbatum“ (glej prilogo „C. Gl.“ 1912, št. 3.) in recitacijo graduala in traktu v Requiemu se mi ne zdi popolnoma umestna, ker sem v rezponzoriju uporabil pravo — koralu podobno — melodijo, tu v Requiemu pa čisto golo recitacijo na enem tonu (najprej na *f*, potem na *g*). — Da se bosta gradual in trakt recitala po želji dr. Kimovca pa tudi po moji, prosim samo to, naj si vsakdo misli, kot bi taktovih črt sploh ne bilo in naj pazi edinole na tekst.

S. P.

Naše priloge.

V današnji glasbeni prilogi završujemo zbirko **10 Tantum ergo**, ki jih je zložil dr. Fr. Kimovec. Brezdvomno so ti latinski evharistični spevi velika obogatitev naše cerkvenoglasbene literature. Gosp. skladatelj, ki študira sedaj na cerkvenoglasbeni akademiji v Klosterneuburgu, nam je podal s to zbirko nekaj v resnici zrelega, izvirnega, ter v vsakem oziru markantnega. Skladbe niso ravno lahke, a vredne, da jih študira vsak slovenski pa tudi tuji glasbeniki. Gg. organistom toplo priporočamo, da jih polagoma — dobro naštudirane — spravljajo na kor, in tako tudi tam, kjer je do sedaj vladal nasproti dr. Kimovčevim skladbam kak predsodek, z resnobnim študijem ter ponovnim navdušenim pevanjem teh *Tantum ergo* — izgine za zmerom.

Zbirka se dobiva tudi v Katoliški Bukvarni. Cena partituri 1 K. Posamezni glasovi niso izšli.

S. P.

Darovi

za nove orgle v ljubljanski orglarski šoli.	K
(Prenos prejšnjih izkazov)	2.038-30
Nadaljni p. n. darovalci:	
Jakob Aljaž, župnik in duhovni svetnik, Dovje	20—
Jožef Ilgovc, organist, Dobrlavas, Koroško	2—
Aleš Capuder, organist, Moravče	5—
Rev. L. F. Klopčič, župnik, Calumet, Mich., Amerika	9-70
Skupaj	2.075—

Poziv in prošnja do slovenskih cerkvenih skladateljev.

Ko je P. Hugolin Sattner l. 1902. v 11. štv. „Cerkvenega Glasbenika“ pozval slovenske cerkvene skladatelje, naj vsakteri izmed njih zloži nekaj prav lepih in iskrenih pesmi v čast sv. Rešnjemu Telesu, so se le-ti srčno radi odzvali, prispevali vsak po svoji moči, in nastala je krasna zbirka: „Slava Jezusu“.

Ker pa smo pesmi iz te zbirke že večinoma prepeli in ker je že marsikdo izrekel željo po novih, ne pretežkih, a vendar vseskozi lepih, gladko tekočih, v melodiji iskrenih in v harmoničnem oziru zanimivih ter markantnih evharističnih pesmih, si dovoljujem podpisani istotako kot svoj čas P. Hugolin Sattner obračati se s pozivom, vabilom in prošnjo na vse slovenske cerkvene skladatelje, starejše in mlajše, da izdajmo letos — v evharističnem letu — novo zbirko evharističnih pesmi z naslovom: „**Slava presv. Evharistiji!**“ V ta namen blagovoli vsak skladatelj zložiti z vso skrbjo in ljubeznijo do presv. Evharistije dve, tri do štiri kar mogoče lepe in iskrene evharistične pesmi ter jih poslati podpisanemu do konca tega leta. Skladbe, ki bodo zares lepe in v vsakem oziru zadovoljive, bodo izšle v omenjeni zbirki ter dobé gg. avktorji za nje primerno denarno nagrado. Kdor pa svojo event. nagrado odstopi za nove orgle v ljubljanski orglarski šoli, naj bo prepričan, da je prispeval za dobro in sveto stvar in mu bo evharistični Jezus ta njegov dar prav sigurno z obrestmi poplačal.

V zbirko nameravam sprejeti poleg popolnoma izvirnih in še ne natisnjenih skladb tudi nekatere boljše iz zadnjih letnikov „Cerkvenega Glasbenika“, kakor tudi nekatere skladbe tujih skladateljev, seveda z njihovim oz. založnikovim dovoljenjem.

Zelo primerno in nekako izklesano pesem za praznik sv. Rešnjega Telesa nam je izročil prof. dr. Pečjak, ki jo ob tej priliki v našem listu objavljamo:

Pred sv. Rešnjim Telesom.

1.

Ti sam, Gospod,
vir vseh dobrot,
si k nam prišel z nebá;
srcé strmí,
se veseli,
trdnôst mu vera da.
[: O Jezus, molim te.

2.

Nad zvezdami
med angeli
je pravi prestol tvoj:
in na oltar
prihajaš v dar,
da rajski kruh si moj.
[: O Jezus, ljubim te.

3.

Ko v žalosti
srcé medlí,
tolažbe ne pozna,
Kruh angelski
me razvedri,
moči spet nove da.
[: O Jezus, hvalim te.

4.

Obišči me
ob uri še,
Ko svet zapustil bom;
Zveličar moj,
naj grem s teboj
na tvoj nebeški dom.
[: O Jezus, prosim te.

Gg. skladatelji! Poizkusite zložiti za našo zbirko „Slava presv. Evharistiji“ tudi to dr. Pečjakovo pesem, ki v svojih kiticah dobro zadene in tesno skupaj pokaže trojni namen presv. Evharistije: 1.) da biva Jezus med nami (1. kitica); 2.) da imamo daritev (2. kitica) in 3.) da je dušna hrana (2. in 3. kitica); v četrti kitici je pristavljena prošnja za sveto popotnico. To besedilo bo za praznik in celo osmino praznika sv. Rešnjega Telesa, pa tudi za petje pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom sploh zelo primerno. Zato naj se blagovoli vsak skladatelj pri tej pesmi še posebno potruditi, da dobimo zanj več prav lepih napevov. Paziti pa je treba na to, da bodo tudi v skladbah ostale rime moške in da se ne bodo z zategnjenim lomljenjem izpreminjale v ženske. Druga polovica naj se pri 1., 2. in 3. kitici v skladbah ne ponavlja, ker samo 4. kitica dopušča ponavljanje.

Skladbe za novo zbirko „Slava presv. Evharistiji“ naj bodo zložene seveda za mešani zbor.

Blagohotnega vsestranskega odziva pričakuje **Stanko Premrl.**
V Ljubljani, 9. oktobra 1912.

Današnjemu listu je pridejana 10. številka priloge.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge **Stanko Premrl.**
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.